

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm VII. Quanto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

ait. Sed illi conquerentes apud Pontif. de iniusta excommunicatione, impetrarunt literas ad Iudices delegatos, vt si ita esset, absoluerentur, & causa postmodum cognosceretur, iuxta c. cum contingat, 36. de officio delegati. Absoluti fuerunt, sed postea, non vt oportebat, à delegatis in causa processum ad testium receptionem &c. quare illi in nefarij incestus crimine perseverant, & causa debitum finem non assequitur. Hoc casu, ait Cælestinus III. posse Episcopum sceleratos illos in crimine persistentes denuo excommunicare, neque iterum absoluedos fore, donec testium receptio, & alia ad causæ processum pertinentia legitimè peracta sint: propterea quòd homines illi ex dolo suo commodum referre nõ debeant; neq; ex delegatorum Iudicum desidia aut malitia peccati sui suffragium consequi.

SUMMARIUM.

1. Quotiescunque agitur de peccato publico & scandaloso tollendo, Ordinarius delegatorum Iudicum desidia vel malitiam supplere potest, quatenus necessarium est ad amouendum peccatum.
2. Abutens beneficio absolutionis ab excommunicatione, quam ante litem obtinuit, & in eandem reincidentens, non est absoluedus, donec causa transacta sit.
3. Scientes contrahentes intra quartum consanguinitatis aut affinitatis gradum, vel cum moniali, ipso facto excommunicationem incurrit.

NOTANDVM I. Si causa aliqua ad Ordinarij iurisdictionem alioquin pertinens, per querelam, aut appellationem partis ad Iudices delegatos malitiosè deuoluatur, & illis in causa non procedentibus, ea occasione natriatur peccatum, potest Ordinarius, non obstante illa deuolutione contra sceleratos procedere, eos, si contumaciter in crimine persistant, excommunicando. Ita ex Hostiensis Ioann. Andr. n. 9. Abb. n. 2. vbi dicitur, tametsi in hoc casu specialis referatur,

tamen ex ratione æquitatis, ac necessitatis generatim dici debet; Quotiescunque agitur de peccato, videl. publico, & scandaloso tollendo, quòd Ordinarius delegatorum iudicum desidia vel malitiam supplere possit, quatenus necessarium est ad amouendum peccatum. Nam recursus ab inferiore ad superiorem Iudicem, in subsidium innocentium, & iustitiæ defensionem inuentus, non debet conuerti ad malitiæ defensionem, & patrocinium peccati: cum Superior iura naturalia & diuina tollere haud possit. Quamobrem existimandum est, idem eadem ratione sentiendum, si ab Episcopo ad Metropolitanum recurratur, atque ipso negligente procedere, reus in crimine persistat cum scandalo, quòd Episcopus per censuras compellere hominem possit ad tollendum peccatum.

NOTANDVM II. Si quis ante litigium promittens parere mandatis Ecclesiæ ab excommunicatione absolutus fuit, iuxta cit. c. cum contingat, postea verò, quia absolutionis beneficio abutitur, non est denuo absoluedus, donec causa transacta sit. Ita hic Gl. margin. ex Hostiensis, Imola n. 5. Abb. in fine huius c. & simile habetur in c. quæstioni, 21. de appellat. & c. venerabilibus, 7. §. Porro, de sentent. excommun. in 6.

Id Porro hinc addendum; Nouiore iure Clem. vi. de consanguinit. & affinit. scienter contrahentes intra quartum consanguinitatis aut affinitatis gradum, vel cum Moniali, ipso facto excommunicationem incurtere.

CAPITVLVM VII.

Quanto.

PARAPHRASIS.

Religiosi quidam, cum pecuniã collegissent ex redditibus beneficiorum, quæ vt obedientiarj administrauerant, à claustro se subducentes, in Principum ac potentum virorum curijs vagabantur. Eo intellectu Innoc. III. scribit Archiepiscopo Ausitano.

si tales in prouincia sua repererit, quòd monere debeat Abbates, vt illos ad claustrum reducant, & quæ vt propria possidebant, in manibus ipsorum resignent, cõuertenda in utilitatem Monasterij, secundum eorundem Abbatum consilium: Sin autem Abbates, post monitionem id facere neglexerint, tum ipsemet Archiepiscopus, tanquam Ordinarius loci, Monachos per suspensionem officij ac beneficij, ad ea quæ dicta sunt, remota appellatione, compellat. Videri etiam potest Clem. 1. §. Quia verò, de statu Monach.

SUMMARIUM.

1. *Quæ Religiosus etiam propriâ parsimoniâ acquirit, absque Prælati licentia rationabili seruare non potest.*
2. *Correctio Regularium primo loco ad Abbatem, aliumue Præpositum regularem spectat, eoque negligente ad Episcopum.*
3. *Exempti Regulares in omnibus causis criminalibus subsunt iurisdictioni & correctioni Prælatorum regularium, exceptis quibusdam specialibus casibus.*
4. *Regulares non exempti duos Superiores habent, Ordinis Prælatum, & Episcopum: illi quidem ratione voti obedientia in ijs, quæ regularem obseruantiam & disciplinam concernunt, huic autem subsunt, vt aly clerici legi iurisdictionis.*
5. *In ciuilibus causis, vt si Religiosus debitor fiat, coram Episcopo iudicialiter cõueniendus erit.*

NOTANDVM I. Quæ Religiosus, etiam propriâ parsimoniâ acquirit, seruare non potest absque Prælati rationabili licentia; cum ad Monasterium pertineat, c. non dicatis, 11. causa 12. q. 1. c. 2. c. cum ad Monasterium, 6. de statu Monachorũ. Casus est iste: Religiosus à Prælati suo deputatus est Vicarius alicui parochiæ seculari Monasterio incorporatæ, assignatis ad victum eius certa redituum portione, si postea ad Monasterium reuocetur, pecunias, & alia quæ collegit, etiam genum suum defraudans, retinere non potest, sed Monasterio relinque-

re debet, secundum Abbatis voluntatem ac dispositionem distribuenda.

Sin autem regularis alicui beneficio seculari, vel regulari, v. g. prioratui præfectus sit, cuius reditus nõ sunt incorporati Monasterio aut Abbatis mensæ, tunc reditus superflui seu à Regulari beneficiario non absumpti, pertinent ad beneficium, seu Ecclesiam, cui serui, vt obseruat hic Abb. n. 2. Nauar. comment. 2. de Regular. n. 6. & dixi lib. 4. Th. mor. 5. c. 7. n. 17. & 18.

NOTANDVM II. Correctio Regularium primo loco ad Abbatem, aliumue Præpositum regularem spectat, eoque negligente ad Episcopum. Ita Gl. magna communiter recepta. Sed, vt hæc res plenè intelligatur, ita distinguendum est ex doctrina Innocent. hic num. 1. Abbat. num. 3. Vel loquimur de exemptis, vel de non exemptis. Exempti in omnibus causis criminalibus subsunt iurisdictioni, & correctioni Prælatorum regulariũ, exceptis casibus quibusdam specialibus.

I Est in sess. 6. Trident. c. 3. de reformat. Quòd regularis extra Monasterium, seu conuentualem domum aut residentiam degens, ab Ordinario loci, tanquam Apostolicæ Sedis delegato visitari, corrigi, ac peniri possit. Exiitimat verò Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 33. n. 23. Episcopos non posse censuras ferre in Regulares exēptos, nisi hoc ipsum eis peculiariter concessum sit: idque propter Mendicantium priuilegia, ne à quouis Ordinario loci excommunicari, suspendi aut interdici possint, arg. c. 1. de priuileg. in 6.

II Est in sess. 25. c. 1. 14. de Regul. Si Regularis exemptus in Monasterio degens, extra claustra deliquerit, ita vt populo scandalo sit, Episcopus tempus præfigere potest Prælato Ordinis, intra quod reus ille seuerè puniatur, & de punitione Episcopus certior fiat: sin id intermitat Prælati, à Superiore suo officio priuetur, & Regularis, qui deliquit, ab Episcopo puniatur. Videri potest Barbosa de offic. Episc. p. 3. alleg. 105. n. 19. & 20.

III. In sess. 25. c. 4. de Regular. Vbi prohibetur, ne Religiosus sine licentia Super-

oris à suo Conuentu recedat, etiam prætextu accedendi ad Superiores suos, nisi ab ijs vocatus sit: alioquin ab Ordinario loci, tanquam desertor Instituti puniatur. Excipi tamen debet, nisi ex graui & iusta causa ad superiorem Prælatum se conferat, vt quia ab immediato Prælato iniuste grauatur, vt docet Nau. comment. 2. de Regul. n. 61. Rodriq. tom. 2. Regul. q. 30. a. 3.

IV. Est in eodem c. 4. Quod qui studio- rum causa ad Vniuersitates mittuntur, in Conuentibus habitare debeant, alioquin ab Ordinarijs cõtra eos procedi possit. His adde: Quod professus, seu Religiosus quilibet excommunicationis sententiam ipso facto incurrat, si absque Prælati licentia, cum consilio Conuentus, aut maioris partis, ad quæuis studia extra Monasterium se conferat. c. 2. Ne Clerici, vel Monachi, in 6. De quo videri potest Sanch. tom. 2. moral. lib. 7. c. 8. n. 72.

V. Est in sefs. 7. c. 15. de reform. In ciuilibus causis mercedum, & personarum miserabilium, Regulares, etiam exempti, si extra monasterium, seu Conuentum regularem degant, coram locorum Ordinarijs tanquam à Sede Apostolica delegatis, conueniri, & ad debitum soluendum iustitia exigente compelli possunt.

VI. In causa hæresis, aut similibus criminibus ad tribunal sanctæ inquisitionis pertinentibus Regulares exempti subsunt iurisdictioni Ordinariorum, si in ijs locis Inquisitores non sint, vt supra dixi.

VII. Ordinarij locorum, etiam Regulares exemptos, si Ecclesias curatas quantumuis exemptas obtineant, compellere possunt, si ipsis videatur, etiam per censuras, vt diebus saltem Dominicis, & festis solemnibus plebem sibi commissam salutari verbo pascant.

Additur I. Quod Regulares cuiuscunque Ordinis, neque in ipsis Ordinibus Ecclesiis prædicare possint, nisi se Episcopo, cum licentia & approbatione Superioris sui se præsentarint; & quod benedictionem accipere teneantur, antequam prædicare incipiant. Additur II. Si Prædicator errores, aut scandala disseminet in populum, Episcopus

ei prædicationem interdicare, sin autem etiam hæreses prædicauerit, Episcopus contra eum, si exemptus sit, tanquam Apostolicæ Sedis delegatus procedere debet. Vide etiam Sefs. 24. c. 1. de reform. vers. nullus. & decretum Gregor. XV. quod incipit: *Inscrutabili*.

VIII. In Trident. Sefs. 24. c. 1. de reform. matrim. Si regularis alterius parochiæ spon- sos sine proprij parochi licentia matrimo- nio coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tandiu suspensus manet, donec ab Ordinario eius loci absoluaatur.

IX. In Trident. Sefs. 25. c. 16. de Regu- lar. Quod Episcopi regulares quoscunque etiam per censuras compellere possint, ne quidquam ex bonis Nouitij accipiant, & vt acceptum abeunti ante professionem restitu- ant. Ita Rodriq. tom. 2. q. 64. a. 11. Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 33. n. 23.

X. Eadem Sefs. 25. c. 5. de Regularibus; Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ dele- gati, etiam per censuras compellere possunt Moniales exemptas ad clausuram seruadã. Neque ipsis post professionem ex Monaste- rio egredi concessum est, nisi ex causa legiti- ma ab Episcopo approbanda.

XI. In Trident. Sefs. 22. decreto de vi- tandis, & obseruandis circa celebrat. missæ: Quod Episcopi & Sedis Apostolicæ delegati, etiam per censuras procedere possint con- tra exemptos, si in oratorijs priuatis, aut ho- ris non debitis celebrent; & cogere eos, vt quascunque superstitiones ablegent.

XII. In Sefs. 24. c. 2. de reform. Quod ad synodum, quæ quotannis ab Episcopis in- stitui deberet, exempti omnes, qui aliàs, ces- sante exemptione, interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur. Ratione verò Ecclesiarum secu- larium, annexarum Monasterijs exemptis, quicunq; illarum curam gerant, Synodo in- teresse cogantur. Vide quod dixi in c. 2.

XIII. In Trident. Sefs. 25. c. 12. de re- form. Censuræ & interdicta, à Sede Aposto- lica emanantia, vel ab Ordinarijs promulga- ta Regulares in Ecclesiis suis, Episcopo præ- cipiente, publicare ac seruare debent. Dies

item festos, quos in diœcesi seruandos Episcopus præceperit, Regulares etiam exempti obseruare coguntur. Vide Rodriq. tom. 2. q. 71. a. 1.

XIV. Regulares etiam exempti ad publicas processiones vocati, accedere debent. Controuersias quoque, quæ in processibus, aut defunctorum corporibus sepeliendis cum scandalo interdum oriuntur, Episcopi componere debent.

XV. In Regulares confessarios, & Administratores Bonorum Monasteriorum, Monialium, etiam exemptarum, Episcopis potestas concessa est à Greg. XV. Papa cit. decreto Inscrutabili: Et ut Episcopus vnâ cum Prælatis seu superioribus Regularibus electioni Abbatissæ, seu Præpositæ per se vel suum delegatum præsidere possit.

XVI. Regulares, etiam exempti, si sint testamentorum executores, ab Episcopo compelli possunt ad rationem ipsi reddendam, & si malè gesserint, ab eodem puniri, iuxta Clem. Vn. de testam. & tradit ex communi Barbofa p. 3. allegat. 82. n. 34.

Quod verò attinet ad Regulares non exemptos, ij duos Superiores habent, Ordinis Prælato, & Episcopo. Sed discrimen est, quòd Prælato Ordinis obedire teneantur ratione voti obedientiæ, in ijs videl. quæ ad regulares obseruationes, & disciplinam Monasterij pertinent: quare in his magis est obediendum Prælato, quàm Episcopo, iuxta doctrinam S. Th. in 2. d. 44. in fine, in expos. literæ ad 3. Innoc. hic n. 2. Abb. n. 5. & expliçant Syl. ver. obedientia, q. 9. Sanch. lib. 6. moral. c. 1. n. 12. & dixi de hoc in c. ad aures, 5. de tempor. ordinat. Atque adeò Prælatus Ordinis potestatem habet subditos suos regulares ad regularem disciplinam adigendi, ut contumaces & incorrigibiles eiicere queat, uti Innoc. Abb. Syl. tradunt cit. locis. At verò Episcopo Regulares subsunt non ratione voti, sed ut alij Clerici iurisdictionis legi subiecti sunt, uti dixi in qq. disput. de elect. q. 227. Quare in ijs, quæ ad ecclesiasticam disciplinam attinent, & quoad punitionem criminum grauiorum, præsertim quæ deposi-

tionem merentur, propriè & directè subiacentur Episcopo; cum etiam ipsi Prælatus non exempti in his subsint, uti aduertit Syl. ver. obedientia, q. 10. dicto 2. Abb. in c. repet. si quis contra, n. 51. de foro compet. Sanch. cit. loco, & alij.

Cæterùm, si Prælatus Monasterij non exempti negligens sit in regulari disciplina obseruanda, & quotidianis lapsibus puniendis, nemo dubitat, ad Episcopum pertinere iurisdictionis huius exercitium. Nam ob eam causam monasteria visitat, & inquirit, utrum regula Ordinis obseruetur, morum ac disciplinæ integritas vigeat: alioquin frustranea ferme esset subiectio Monasteriorum erga Episcopum, nisi tali potestate præditus esset, sicuti rectè ostendit Suar. de Reg. tom. 3. lib. 10. c. 11. n. 15. Quòd verò ibidem ait, quamuis dubius, Religiosos non exemptos Episcopo subesse non tantùm secundùm potestatem iurisdictionis, quam habet erga omnes ecclesiasticas personas, ut eas ad officium, & quæ ad salutem conuenientia sunt, adigat, sed etiam ratione voti obedientiæ, quod probabiliter arbitratur, non tantùm Ordinis Prælato fieri, sed etiam Episcopo; id à DD. alijs non recipitur; quare nec credibile est, talem esse vouentium intentionem, aut Ecclesiæ praxin.

In ciuilibus autem causis, si Religiosus v. g. in Academia studiorum causa degens debitor fiat, coram Episcopo potius iudicialiter conueniri debet, quàm coram Abbate, quia is esset iudex in facto proprio, cum solutio ex bonis monasterij fieri debeat. Sin autem monasterium, ad quod professus pertinet, & ex cuius bonis solutio fieri debet, subiectum sit Abbati alterius monasterij, coram ipso æquè ac coram Episcopo conueniri poterit. Quare hoc casu Episcopus & Abbas concurrunt in iurisdictione, uti Innoc.

& Abb. hic n. 5. docent. Videri potest idem Abb. in c. repetit. si quis contra, num. 50. de foro compet.